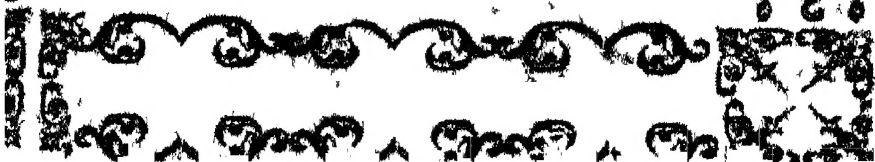

કિસ્સા.

અરમન મુગલાનીકા.

કિંમત ચાર આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૧૭૩૭

વર્ષિક

પુસ્તકનું નામ

કિસ્મત

અમ્મન મુઠાલાનીક

વિષય ૬૪૬૮:૬ ૩૬૮

કિરસા

બમન મુગલાનીકા.

રચનાર,

કવિ. મુનશી હર્ષદરાય સુંદરલાલ.

છપાવી. પ્રસિદ્ધ કરનાર,

કેશવલાલ મગનાલ તંત્રી હર્ષદ્તરંગ.

આવૃત્તી પહેલી.

પ્રત. ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૬૨

સને ૧૯૦૬.

અમદાવાદ.

શ્રી “ચીમનજીવ” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

કીંમત ફક્ત ચાર આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
UNIVERSITY
ગુજરાતી કોપીસાઇટ-સંગ્રહ
૧૭૩૭

સને ૧૮૬૭ ના રૂપ માં બ્લાકટ પ્રમાણે રજીસ્ટર
કરાવી સર્વલક્ક હાવાવી પ્રસિદ્ધ કરનારે
સ્વાધીન રાજ્યા છે.

પસ્તાવના.

સંવત ૧૯૪૬ ના ફાગણ મહિનામાં કડી તા-
લુકામાં કવિ હર્ષદરાયે આ લાવણી બનાવી છે.
તે વખતે આ કવિની ઉમ્મર અઠાવીસ વરસના
મુમારે હતી. ત્રિજ લાશામાં કાવ્ય લખવાને તે
નવા ઉછરતા કવિ હતા, તે વખતમાં આ કવિ
ચાચકવાડ સ્ટેટમાં મુલકી ખાતામાં કારકુન હતા;
કડી ગામમાં લાવણી કહેનાર એક તંબોળીયે કવિ
હર્ષદરાયને એમ કહ્યું કે, હું કવિરાજ ! તમે કવિ
બરા, પણ કવિતા તથા છંદ વીગેરે બનાવી શકો,
પણ હિંદુસ્થાનમાં કલગી, અને તારો એવા બે
વિભાગમાં સામેલ થનારા ઉસ્તાદ લોકોએ જેવી
લાવણીયો બનાવી છે તેવી લાવણી તમે બનાવી
શકો નહીં; તંબોળીનું એ પ્રકારે વચન સાંભળીને
કવિ હર્ષદરાયે તેને કહ્યું કે તમે લાવણી સંભળાવો.
તંબોળીયે લંગડી ધરણની લાવણી ગાઇ બતાવી;
તે લાવણી સાંભળીને-કવીએ કહ્યું કે-તમારા
હિંદુસ્થનમાં નિવાસ કરનારા કલગી અને તોરા
પક્ષ વાળા લાવણી એક બીજના વિરૂદ્ધમાં ગાય
છે, તેમાં રહસ્ય શો રહ્યો છે ! તેના જવાબમાં
તે તંબોળીયે સ્ત્રી અને પુરૂષના સ્વરૂપનો ભેદ
બતાવ્યો, અને તેમાં સૃંગાર વિગેરેનાં સાહિત્ય
જણાવ્યાં, તે સાંભળીને કવિરાજ-પોતાનું મસ્તક
હલાવ્યું અને કહ્યું કે હું લાઇ ! કલગી એટલે
માથા (પૃષ્ઠિ) અને તોરા એટલે બ્રહ્મ આ

પ્રકારે એ વિષય ઉપર ઉસ્તાદોએ લખ્યું છે;—જેઓ કલગી (માયા) પક્ષમાં છે તેઓ આદી નારાયણી સ્વરૂપ માને છે. અને માયાના આશ્રયમાં તથા તેના ગર્ભમાં બ્રહ્મને રહેલો સિદ્ધ કરે છે તેથી તેઓ કલગી (માયા) ને શ્રેષ્ઠ ગણે છે—અને બ્રહ્મવાદી (તોરાને માનનાર) પક્ષ વાળા ચેતન શ્રેષ્ઠ ગણે છે, આ પ્રકારે એ પક્ષ પડ્યા છે. પણ હવે હું તમને જે લાવણી બનાવીને આપીશ તે નહિ કલગી કે નહિ તોરા, પણ સાધારણ શૃંગાર અને ગમ્મત દાખલ લખી આપીશ; એમ કહીને —કવિયે સંવત ૧૯૩૯ ના ફાગણ માસમાં હુતાશનીની રજમાં બમ્મન મુગલાનીનો કિસ્સો બનાવ્યો;—આ કિસ્સાની પ્રત અમને કોપ્રની પાસેથી મળી આવી, પછી સદરહુ કવીરાજને આ ચાલુ શાલમાં અમદાવાદમાં ખાડિયામાં અરજીન લાલની ખડકીમાં મળ્યા અને તેમને કહ્યું કે આ લાવણી તમે તમારી યુવાવસ્થામાં બનાવી છે માટે એ લાવણીમાં કંઈ ફેરફાર કરવો હોય તો કરી આપો કે અમે છાપીને બાહર પાડીયે.

કવિયે કહ્યું કે—હવે મારી વૃત્તિ બીજા વિષયો લખવા ઉપર ગમ છે. તેથી તેમાં સુધારો વધારો કરવાની હું ઈચ્છા રાખતો નથી. જે લખ્યું છે તે બસ છે.—એમ કહેવાથી એ લાવણી અમે પ્રિય મિત્રોને આનંદ પ્રગટ થવા છાપીને બાહર કાઢી છે;—

લી. પ્રગટ કર્તા.

કિસ્સા

અમ્મન મુગલાનીકા.

લાનણી

રાહ લંગડી.

રાહેર એક લખતૌકે બીચમેં થા મકાન ઇકરાનીકા,
ઉસિ જગો પર,
હુવા કિસ્સા અમ્મન મુગલાનીકા, ઉસિજગોપર, હુવા,
મસ્તુબેગ ઉલ્લાહ નામકા એખ શખ્સ યૌપાર કરે,
આનંદ રહે નિત
લોકી મહેતાખ નામકી હુસ્ન ભરે ॥ આનંદ રહે નિતા ॥
સોલા બારસકી સુધર કામના દેખ ઇંદકો ચિત્તહરે,
મન હરન માનુનિ;
નખતમેં જેસી ચાંદની લપકી કરે ॥ મનહરન ॥
દોહરો.

શુંક ચંચૂસી નાશિકા, અંધર પ્રવાલ સમાન
નિર્મળ નયન અવન લગિસોહે, ^{૧૦}ધ્રુવનુ આપ સમાન,

---

૧ ઇકરાની નામનો મહેલો, ૨ સુવડ એટલે ચા-
તુર્યતાવાળો, ૩ નક્ષત્ર, તારા, ૪ લખકી એટલે દમક ચં-
મક થયાં કરે તે, ૫ શુંક એટલે પોપટ ૬ ચાંચ, ૭ હોઠ,
૮ પરવાણાં જેવા રાતા હોઠ, ૯ નેત્રની ભમર ૧૦ ધનું
એટલે ધનુશ જેવાં—ચઢાવેલા ધનુશ જેવાં વાંકી ભમરો

ધોંસો.

ભાલ^૧બિચ કનક દીકી જોરી
 ભૂકુટિ^૩ બિચ શામ બિંદો^૪ થોરી
 સુરતિરસ^૬ રલસ જોરી ભોરી
 માનુ^૮નિ મુકુટ, રંગ જોરી
 મિનિ^{૧૦} મોતિ માલ ચલકે
 પુર મુખ^{૧૨} હાસ સહિત પલકે
 પુખ્ત મુથન^{૧૪} હેં શીશ ચલકે
 દખ મહિ^{૧૬} ધરકો માન છલકે,

^{૧૫}શુચિ ^{૧૬}કંઠ ^{૧૭}કંઠુ સમ મુક્ત માલ લપટાય રહી
^{૧૮}દ્વય ^{૧૯}શ્રવન મધ્ય મનિજટિત લોલકી લ્યાય રહી

૧ (ભાલ-કપાળની વચમાં, ૨, દીકી. ચાંદો, તિલક, ટિલકી, ૩, ભૂકુટિ, ૪, કાળારંગની ૫ બિંદો એટલે જીણી ટપકી, ૬ રતિ રસ ક્રિયામાં આનંદ આપનારી ઉલટવાળી, ૮ ભોળી પ્રેમમાં ફસાઈ જનારી; ૯, સ્ત્રી, સ્ત્રી સમુદાયમાં શ્રેષ્ઠતા ધરાવનારી માનુનિ મુકુટ, ૧૦ કપાલના ઉપરના ભાગમાં બાંધવાની મોતીની દામીની; ૧૧ મધુર પ્રેમ ઉત્પન્ન કરે તેવું શ્વિકર, ૧૨ મંદહાસથી મુખનું પલકાઈ જવું, ૧૩ મુથન મુથેલું ૧૪ પૃથ્વીને ધારણ કરનાર શેશ, કિંવા વાસુકી નાગ, ૧૫ પવિત્ર, ૧૬ શંખ જેવું, ૧૭ મોતીની માળા, ૧૮ બે, ૧૯ કાંન, ૨૦ ભોલક.

કિસ્સા બમ્મન મુગલાનીકા.

દ્વય સ્તન ઉત્તગૌપર કંઠુકિ કસ રસ પાય રહી
 મદ મત ચિતમે માનુનિ અતિ અકુલાય રહિ,
 ગુલબુ ગુલાબ ખસ અતરમે મહકાય રહી.
 • કહુ હાવ ભાવ રસ સેન ધ્રુવા બરસાય રહી.
 એક બમ્મનકે હિત કાજ છયા તરસાય રહી.
 જલ બિનબૌ મછલી તરફ તરફ અકુલાય રહી;
 શોમશાન્ત એક વિપ્ર કાજ ચલિ આઈ ગેહ મુલતાની કા
 ઉસિ જગોપર હુવા કિસ્સા બમ્મન મુગલાનીકા ઉસી.
 નિજ મુરાદ હાંસલ કરનેકે હર્ષ યુક્ત સકેત કિયા;
 કહુ મોહ ફંદ સે;—
 નેનસે નિશાદિન વ્યાકુલ રહત છયા;
 કહુ મોહ ફંદ મેં,
 ચહુચોર ઝાંડતહે ઇબિલી હેલ મિલનકી આશતિયા,
 બન રહિ ચકોરી.

૧, કુચ તથા સ્તન, ૨ ઉચાં કડિણુ તુંગ, ૩ કંચળી,
 ૪ કસ કસકસીત તાંણી ને બાંધેલું, ૫, મદમસ્ત અ-
 લમસ્ત, ૬ ધસારો ૭ ધસારાની ઝડી વારંવાર જોવું
 અને નેત્ર માર્ગે ધસારો જણાવવો, ૮ મુલતાની નામની
 એક વૃદ્ધ સ્ત્રીને ત્યાં આ મુગલાની આવીને બેઠેલી હતી.
 શોમશાન્ત નામના આહ્વાણને મળવાને માટે; ૯ મુરાદ ઇચ્છા
 ૧૦ હાંસલ, પુરું કરવી, પ્રાપ્ત કરવા માટે, ૧૧, સકેત
 ઇરાવેલી જગો, ૧૨, જીવ ૧૩ દ્રષ્ટી કરવી. ધારીને જોવું;
 ૧૪ ચકોરી પક્ષીવર્ગ, ચંદ્રકોરણની લાલસા રાખનાર;

દ્રગન^૧ ખિચ મૂરત રખકર ટેક લિયા;
બન રહિ ચકોરી.

હો.

બની ચકોરી પ્રેમદા, ઝાંક રહિ બધૈં ચૂંદ,^૨
સોમ શાન્તકો દેખતહિ, બધ અતુલિત હિય આનંદ,^૩

ધોંસો.

રદન^૪ દોઉ અનાર સમ ચલકે
હૃદયમે^૫ પ્રેમ સિંધુ છલકે
નેનમે^૬ લલિત રંગ પલકે
બદનમે^૭ મદન વારિ ઝલકે,
ઐર કછુ દેખ પરત અલકે
ચંદ્ર મુખ મંદ હાસ કલકે
ખિકલચિત પ્રેમ રંગ ઢલકે
ચપલચિત પાદપ^૮ રત્ન ખલકે
રંગત

કહોં શોમ શાંત સુન ચતુર મુધર મુગલાની,
મોય કવન હેતુ બુલવાયે કહો ગુન ખાની,
ચંચલ દ્રગમે^૯ કછુ ઐર પલકિ પલયાની,
કછુ મંદ હાસ મુખ લિખહિ પરત મન માની;
કહો હૃદય મર્મ તજ ભેદ શરમ તજ શ્યાંની,

૧ નેત્ર. ૨, હિય હૃદય: ૩, દાંત, ૪ દાડીમના દાં-
ણા નેવા, ૫ સમુદ્ર; ૬ સુંદર, ૭ શરીર; ૮ શરીરમાં, ૯
કામદેવ ૧૦ વેગ, આટણુ, તેજ, જળ; ૧૧ હનિ, ખણ-
ખણાટ;

જદપિ હમ તુમહરી તનકી સકલ પિઠાની,
જખ લગ તન કપાટ ખુલત નહિ મુન ખાની;,
તખ લગિ નહિ નિશ્ચય હોત કદયકી કહાંની;
હસ કારનતે કહત તુજકુ મુગલાની તજહુ બમ ખાનીકા
ઉસી જગોપર હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા.(૨)

મુગલાની ઉવાચ.

કહે મુગલાની મૈં મુખદાની સખસેં રયાની રસખાની
ફિદા હો ગઘ;
દખ તુજ હુસ્ન ખુસિસેં કહું ખાની,
ફિદા હો ગઘ;
કંઠે મોતિકિઃ માલ નેત્રહેં લાલ લાલ લિખ હરખાની
ફિદા હો ગઘ;
બસ્મ ચરચિતકી કયા કહું મહેં કહાંની,
ફિદા હો ગઘ.

દા.

માલા હેં રૂદ્રાચ્છકી, હિય ખિશાલ મનિમાલ,
ઘોર બદનપર આશક મૈંતો, દખ લખ હું ન્યાહાલ;—

—ધાંસો—

બસ્મ ત્રિપુંડ કિયા ભારી,
ખીચમે મૂગમદકી ખોરી;
અમૃતસી ખાની લગે ખ્યારી;
બસનમે મિજે માર ડારી;

---

૧. ત્રિપુંડ, બાલપ્રદેશમાં બસ્મની ત્રણ આડીરેશને ત્રિપુંડ કહે છે; ૨. મૂગમદ, કસ્તૂરી, ૩. ક્ષોરી, ઉખી જે શીટીયો.

કિસ્સા બમન મુગલાનીકા

માકુરી મૂરત હિત કરી;
 નૈનમે મેહ અંખમે કરી;
 કલિ તુમ દેહો કહુ બારી;
 મોય કું લગે અધિક ખ્યારી

તુમ શિવ મંદિરમે પુજન હિત બાતેયે,
 પર લાવ્ય બાલમે ભસ્મ સહિત, આતેયે
 તબ મુઝે દેખ તુમ નયન ઉતે દયાતેયે
 વો દેખ હમારા છાણુ તરસા લેયે,
 જખ શિવ તાંડવ કરિ નૃત્ય ઝાંઝરિ બબાઈ
 તબ તુમહરિ ચતુરતા મેરે છયામે પાછ
 કહુ ભૂકુરિ કુદિલ નૈનમે સૈન દિખલાઈ
 તબસે હમકો પ્રિય મુઝતહે કહુ નાંહિં
 મેરિ ચાહુ જુગપર હેં બમન પકર બાંહુ રસખાનીકા
 ઉસિ જગે પર—હુવાકિસ્સાબમન મુગલાનીકા—(૬)

→ બમન વાચ ←

હમહે છુત પરસ્ત હિંદુ, તુમ ખુદા પરસ્ત કહાતે હો,
 મુન મુગલાની;
 એર તુમ અધમ ચીજકો ખાતે હો;
 મુન મુગલાની;

૧, ધા, ૨, વિશાળ, દેહિખમાન; ૩, આ તરફ,
 મારા તરફ; ૪ લલચાવવું, ૫, નૃત્યના તાલ સાથે સંગીત
 વાણુ ગાયન; ૬, વધ, અનેક ચાખાથી ભરેલાં, ૭, છુત
 પરસ્ત, મુર્તિ પુજ કરનાર, ૮, ખુદા પરસ્ત પરમેશ્વરને
 મારનાર, તેને આકારવાળો ગણીને સમજનાર.

હમકો ચિયે શુદ્ધ શકર મલીકા, તુમ મલાવ ચિત મહાતેહો
મુન મુગલાની;
કુરાનકા બચન તુમ હિય લ્યાતેહો;
મુન મુગલાની—

દાહરો,

કહાં હંસ કહાં કાગ સમોવડ; કહાંહેં કનક કથીર;
મેં હિંડુ તુમ મુસલમાનહેં, એ હિ બડિહેં પીર;
ધાસો.

હિંદુ હમ શ્રેષ્ઠ કહાતે હેં
જગત નકમારા શુન ગાતે હેં
ધર્મકા આગે બતાતે હેં
નિપટકો હમહિ સતાતે હેં
ઐસી હમરી પદવી ભારી
સોઘ તુમ બાનત નહિ પ્યારી
તુમસેં મહોબતકી દરકારી
તબતો મેરે શિર દુખ ભારી

❀ રંગત સાધી ❀

કહુ બ્યાહ હમારા હુવાનહેં હેં પ્યારી,
બેશાખમાસમેં હોનેકી હેં તયારી,
મેરે માત તાને એક પુત્ર મેં વારી,
હમ પરહેં ધનકી સગરી ઉમેદવારી;
હેં અમુદ દ્રવ્ય કહુ આર નહિ દરકારી;

૧ પલાવ, અર્થાત અબક્ત વસ્તુ મિશ્રિત બાન તમાર થાય છે તે; ૨, પીર, પીપ્પા, દુખ; ૩ બ્યાહ-નિવાહ સગન.

મેં કેસે કંઈ અળ્ય મુન મુગલાની નારી,
 તુમસે કુછ હમરી મહોબતકી દરકારી,
 જ્યૌં જલખિન આશા રખેં જૈસી ફૂલવારી;
 જો જાને કુછ બાત જ્ઞાતિકે તબ નિશાન હૈં હાનીકાં
 ઉસિજગોપર—હુવા હિસ્સા બમન મુગલાનીકા—(૪)

મુગલાની.

બમનકી મુન બાની તખેં મુગલાની છામેં અકુલાની
 ઝટ પરી ધરન પૈ
 માનો કોઇ કનક વેલિ ગિરી તરસાની.
 દે કપોલ પર હાથ દેકે નિશાસ ત્રાસમય દરસાની,
 કુછ સજલ નયનસેં
 દોનું કરજેરી ખોલિ અમૃત બાની ॥. કુછ ॥.

— દોહરો —

જો તુમ લાયક હંસહૈં, જો મૈ કાગ સમાન;
 રયામ વરન હૈં જ્યૌં નટવરકો, રાધે અંદ્ર પ્રમાન,
 ઘોસો.

તૈસે તુમ અંદ્ર રૂપ વારી,

શામ ધન રૂપ દારિ ખ્યાની,

૧, કનકવેલિ, સુવર્ણવેલ ૨ ૫ડી ગઈ ૩ તરસાની,
 અર્થાત માંછી વિના જાણે સુમધ ગઈ હોય ખોલી કનક
 વેલી જળની ઇચ્છા રાખવા વાળી બીખરી ૫ડી; ૪, માલ
 દ્વિપર હાથ મુકતી, ૫, નિશાસ, નિશાસ; ૬ સજલનયન,
 આંસુથી ભરાયલાં નેત્ર; ૭, કાળો રંગ. ૮, વરણ; ૯,
 શ્રી કૃષ્ણ ભગવાન, ૧૦, કાળો રંગનું વાદળ;

જસે તુમ બ્રખા તહિતે ભારી,
 મૈંહું એક ધરા^૨ મેધ કરી,
 જૈસે તુમ સજલ સ્થાન^૩ કરી,
 મૈંહું એક પ્રિયકર ફુલ વારી
 જૈસે તુમ કનક રૂપ ચારી.
 મૈંહું મનિ માનિક બલિહારી;
 સાદી રંગત

કરજેરી કહતહું સુન બમ્મન હિતકારી,
 તુમ નાહક હમપેં અટલ મોહિનિ હારી,
 બબ નાત જાત પર મત કરે દરકારી,
 ધર છાંડ ચલો જહાં બિદલકી હે બારી,
 તુમ પ્રેમ માગેડી જાતતહો સખ ધરકી,
 તુમ નૈન નચાયે નાચત હું જ્યાં નટકી,
 મેં રહું રૈન દિન બિચારમેં કબુ ફટકી.
 મેરે દિલમેં લગ રહિ તુમહરે દરસકી ચટકી;
 જોબમ્મન હમરી નહિ માને જીજયગાદિલ જાલીકા,
 ઉમિ, જગોપર,
 હુવા કિસ્સા બમ્મન મુગલાનીકા. ઉમિ જગોપર, -પ
 બમ્મન વાચ.

તેરી છકરસે લઉ ફકીરી જટા બાંધ રહું જંગલમેં
 કોઉ ચુફા ગહરમેં;

૧; વીજળીનો ચમકાર, તેજ, પ્રભા, ૨, ધરા, જળથી
 પૂરીત મેધ ધરા; ૩ જળથી બીની ભુમિ; ૪ વાડી, વિટપ,
 પુષ્પવાટિકા, ૫, છકર, તકરાર, ઉપાધી, વિપાદ,

અગર કોઈ મહાદ્વિપ સાગર જલમેં
 કોઈ ગુફા ગહરમેં;
 માત તાત ઔર તેરે બીચમેં મેંતો પર્યો સંકટ દલમેં
 તન દગ્ધ હુવા હૈં
 ચિત્ત નહિ રચત ઔસે કછુ છલ બલમેં
 તન દગ્ધ હુવા હૈં

દોહરો.

તેરી પ્રેમ કટારી સો, લગી કરેજે પાર,
 માત પીતાસેં જુદાઈ કરના, વોલિ દુઃખકો દાર,
 ઘોંસો.

ઉલ્લંચ કારન દુખ દાતા હૈ,
 સોઈ દુઃખ કૌન સમાતા હૈ;
 તેરા ચિત્ત હમપે ચ્હાતા હૈં,
 સોઈ ફલ હમહિ પાતા હૈ.
 હૃદયમેં તાપ બઢાતા હૈં,
 ઉપાધિમેં હમ આતા હૈં;
 પિછસેં જો પછિતાતા હૈં,
 રકે પાઇસેં બિકાતા હૈં.

સાદી રંગત.

સુન મૃગ લોચનિ સન હરનિ રસિક મુગલાની,
 કયા કરેં મુઝે કછુ કલન પરત દિલજની,

---

૧ મહાદ્વિપ, મોટો ખેટ, સમુદ્રના મધ્ય ભાગમાંની
 જમીન ૨ દગ્ધ, બળેલું, ૩, કરેજે, હૃદય, કાળજી, તારી પ્રેમ
 કટારીએમાર કાળજી બેદયું; ૪, બન્યો કારણ મને દુઃખ દેછે;

તાતેં બહેતર કે લેના ફકીરી રયાની,
ફિર તેરે ઇશ્કપર ફીરા રહેગા પાની;
તેરે પ્યાર બચનકી લગતી મુઝે કટારી,
તું હેં સબ ગુનકી મુઝિર એક પટારી,
કબિ તું હેં રૂપ રસ બસકી હેલિ અટારી,
હમકો નહિ રહતી તુઝપર કછુ દરકારી;
માત તાતસે વિરકત હોકર તુમસે નેહ સો નહિ નીકા,
ઉસી જગોપર,—હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા;
ઉસી જગો પર. ॥ (ક)

મુગલાની વાચ.

બહેતરકે તુમ ફકીર હોગે, તબ બેગન બનબાઉંગી,
તુમ નિકટ રહુંગી;
દાશી હોકર તુમ સ્નેહ ઢિખાઉંગી,
તુમ નિકટ રહુંગી— દાશી.
વીજા જંત્ર ડકે તાન મુનાકર ધરધર હરિ ગુન ગાઉંગી,
પ્રિય તેરે જગરસેં
રોટી કર તુમકો સરસ ખિલાઉંગી—

દાહરો.

પ્રેમ કટારી જો રખો, સો બનત હેં પ્યાર;
દાહર જૈસે બે દરદીસો, બને કયા દરકાર,

ધોંસો.

ઐસી તુમ ખાત મુનાતા હેં

જ. નાહક હમકો સતાતા હેં

(૧) બેહેતર, બલેકદી; ૨, દેડકો, ૩, પરવા, ગરબ,
(૪) સતાવવું. અકળાવવું.

પતંગિયા કયો જર જાતા હેં
 બદન હિત ખોડુંન દ્યાતા હેં
 કમલ બીચ ભંગ ફસાતા હેં
 ખુલેસે આપહિ જાતા હેં
 અગનકો ચકોર ખાતા હેં
 સ્વાદ ઉસમેં કયા પાતા હેં

શંગત સાદી.

અસ પ્રેમ વિવશ અલ્પપ્રાપ્તિ પ્રેમ પિછાનત હેં
 તુમ ચતુર સુધર બમ્મન હોં દરદ ન જાનત હેં
 નિજ માત તાત વો અપનો સ્વાર્થ પ્રમાનતહેં
 જબ લગ તનમેં છયા, તબહિ લગ માનતહેં
 કોઉ પ્રેમ વિવશ સતિનારી પિયુ સંગ જલતીહેં
 પતિ ભરન જાનકે તુરિત પ્રાન પરહરતીહેં.
 કહુ મુતલવયોગસેં માતા તહિ કહુ મરતિ હેં
 કર બિચાર બમ્મન સત્ય ખાત નીકરતી હેં
 મુન બમ્મન અબ તેરે જગર પર પ્રાન જાયગા શ્યાનીકા
 ઉસિ જગોપર હુવા કિસ્સા બમ્મન મુગલાનીકા. ઉસી ૭

૧, બચ, સકાય, શાય; ૨ બમરો; ૩, અગન,
 એ અગ્ની છે; ૪, ચકોર પક્ષી; ૫, પ્રેમમાં લુપ્ત થ-
 એલો, વશ થએલો; બંધાયેલો; ૬, અલ્પ પ્રાણી, યોગ વશ
 સુધી જીવનાર પ્રાણી. તથા અજ્ઞાન સ્થિતિ વાળુ પ્રાણી,
 ૭, છયા, છવ, ઝંઘ, અંતઃકરણ મન ઇત્યાદિક, ૮ જગર,
 તારા દેહ ઉપર તારે માટે પ્રાણ ત્યાગ કરીશ;

અમ્મન વાચ.

૫૪ વિપ્રકી પદ્ધતિ છાંડકર અધમ યવન પદ હૃદયધરે;
સો નિચ કાર્ય હે

હંસપદ તજકર ઉલુક સ્વરૂપ કરે; સો નિચકાર્ય હે,
સ્વચ્છ કનક મનિ માનિક સંગતજ કથિર લોહવત
આપુ કરે;

સો નિપટ સાન હે

અમૃત ફલ તજકર વિષ પર કાર્યવરે; ॥ સો નિપટ
જ્ઞાન હે

હા.

આગેંસેં ચલિ આતહેં, અધમ શ્રેષ્ઠકો ભેદ,
હંસ મોતિકો ભોગ લેતહે, નહિતર પાવે ખેદ,
ધેંસો.

કાગ સખહિકો ભક્ષ કરેં
મલિનમેં નિશિદિનું ચંચુ ભરેં

૧, શ્રેષ્ઠ, ઉત્તમ, ૨, પદ્ધતિ, સત્તા, માર્યાદા, ૩, અધમ, દુષ્ટસ્થિતિ, નિચો દરજ્જો, ૪ હિંદુ ધર્મથી ઉલટો ધર્મ પાળનાર તેને યમન કહે છે; ૫, હંસની પદવી ત્યાગીને, ૬ ઉલુક, ધુલની પદવી પ્રાપ્ત કરવી, ૭ સ્વચ્છ ઉત્તમ, નિર્મળ, ૮ મણિ, ૯ માણુક, ૧૦ કથિર, કલાઈ, ૧૧ લોહવત, લોખંડ પહુ. ૧૨ પોતે, ૧૩ નિપટ, અજ્ઞાન પહુ પ્રાત કરાવનાર બનિત જ્ઞાન છે, ૧૪ અમૃત ફળ, જે ફળથી આયુષ્ય અને આરોગ્યનો વધારો થાય છે; ૧૫ વિષ, ઝેહેર, ગરહ; ૧૬ નહિતર, નહિતો;

અંબુ બિન મીન કલુન ઠરે
હંસ માતિ બિન તુર્ત મરે
નીચસો નીચ લયો સિગરે
ઉંચસો ઉંચ પરત નજરે
ગરૂડ આકાશ મધ્ય વિચરે.
સર્પ ભુમિ તન સ્પર્શ કરે;
રંગત સાદી.

અસ બિધ કું સંગકો રંગ અધિક દુઃખ કરતા;
સન્માન કિર્તિ કુલ ધર્મ મૂલકો હરતા,
પરિવાર બ્રાત ભગિનિ સખંધ પથ જરતા,
ઉદ્વેગ ત્રિવિધિ પરિતાપ વ્યાધિ વધુ વરતા;
તેહિ કારન મમ હૃદય કરત હેં નિશેધ તુજ હિત સખહીકા
ઉસી જગોપર—હુવા કિસ્સા બમ્બન મુગલાનીકા ઉસી(૮)

❧ મુગલાની વાચ ❧

કૌન અધમ અરૂ કૌન શ્રેષ્ઠ ધનકો બિચાર ચિતમેં કરીયે
પ્રિય ચતુર સુધર હો;
ન કજી તુમ હમ મેં ભેદ અંતર ધરિયે; પ્રિય ચતુર સુધરહો
નર નારી દાઉ જાતી બિના કોઇ જાત નહિ નિશ્ચય કરીયે
પ્રિય ચતુર સુધર હો;
સખહિ જન એક રૂપ ચિતમેં વરિયે ॥ પ્રિય ચતુર--

૧ અંબુ-જળ, ૨ મીન, માછલી, ૩, હંસ,
તથા પરિક્ષક, ૨, વિચરે, ગતી કરે, બાધ; ૩, સ્પર્શ
ધસાધને જવું.

દોહરો.

૧ દયા, ૨ ક્ષમા, ૩ એક પત્નિવૃત્ત, ૪ સત્ય ઉદાર પ્રમાન;
સોઘ શ્રેષ્ઠ જન કહીત જગતમે; જદપિ નીચ નિદાન-

હમહિ તુમકો ઇક ત્રાતા હેં

એક ભુમિ અર પિતુ માતાહે

એક તન રક્ત કહાતા હેં

એક આત્મા પ્રજ્યાતા હેં

એક ગુન જ્ઞાન બહાતા હેં

એક કિરતાર બિધાતા હેં

સોઘ બિધ બેદહિ ગાતા હેં

કાજ કરાન પઢાતા હેં;—

રંગત સાદી

દેખો જગનાથ પંડિત સન યાવનિ આઘ

સુખ ભોગ કલા સંમૃદ્ધિ જગતમે પાઈ

૧, દયા, બીજાનું દુઃખ બેધને કૃપા ઉપન્ન થવી;
૨, ક્ષમા, સહનતા; ક્રોધને મારવાની શક્તી, વિવેકના
સ્વરૂપને ઓગામવાની શક્તી; પ્રકૃતિના રંગ ઢંગને બાળુ-
વાની શક્તી એને ક્ષમા કહે છે; ૩, પત્નિવૃત્ત, એકજ સ્ત્રી
સાથે સંસારનું સુખ માનનાર; ૪ સત્ય વાણી ઉચરનાર, ૫
ઉદાર વૃત્તિ રાખનાર; આટલા ગુણ નીચમાં હોય તો તે
શ્રેષ્ઠ કહેવાય છે. ૬, હમહી મને, ૭, તુમકો, તમને એક
ઇશ્વર છે. ૮, રક્ત, લોહી; શ્વિર, ૯, ગુણ જ્ઞાન, ત્રયગુ
ણિમાયા સર્વમાં વ્યાપક છે; અથવા તો પૃથ્વી રચિત જે
કાર્ય છે તે સર્વમાં છે જ;

પહ પડિતકે દિલ ક્યૌ શંકા નહિ આઇ
 વ્યવહાર છાંડકે પ્યારી કંઠ લગાઇ
 નિજ વિદ્યા બલસેં એસી કહાંની કહાઇ
 ગંગાને દાનો જનકો જાકે અન્હાઇ,
 સખ વિપ્ર વૃંદમે કિર્તિ અમુલ બઢાઇ,
 કરિકે વિવાદ નિજ મનકી મુરાદ પાઈ--

બસ પ્રકાર હો ગઇ જાત તુમ જાનતહો સખકથનીકા-
 ઉસીજગાપર-હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા ઉસિજગા
 બમન વાચ. [૯]

સુન સુજાન તુમ નયન બાન મુનિ ધ્યાન જ્ઞાનકો દુર કરે
 મુખ કમલ તુલ્ય હેં

ચક્ર ભૂકટિ, ધનુષાકૃત ચુર કરે, મુખ કમલ તુલ્ય હેં;
 રક્ત અંધર ઉજવલ કર મુંદર દ્વય પ્રકુલિત પૂર કરે
 મુખ સદન રૂપ હેં

ખિલાસ રશ રંગ મધ્ય મહશુર કરે-મુખસદનરૂપ હેં
 હાહરો.

ચપક પૂખ સમાન સકલ તન, નિર્તંબ ૯ નિરિરકેશ;
 મંદહાસ મોહિત મદમાતી, ભર્યૌવનકો રેશ;

૧, નયન બાણ, તેજ રૂપી મોહક નયન રૂપી બાણ,
 ૨, ચક્રભૂકટિ, વાંકી ભૂકટિ ખેચેલા ધનુષની આકૃતિ મા-
 ૪૩; ૩, ધનુષાકૃતિ, ખેચેલા ધનુષ જેવાં; ૪ રાતા એક,
 પ્રવાસ જેવા રાતા; ૫, ઉજળા હાથ; ૬ મુખસદન, મુખ-
 સ્થાન ૭ જાહેર કરે, ૮ વિતંબ પાછલો ભાગ કુત્રાનો
 ભાગ, ૯, થોડું થોડું હસવું તેને મંદ હાસ કહે છે; ૧૦
 મોહિત મોહ પ્રાપ્ત કરાવે તેવું. ૧૧ મદમાતી, મદમા છક-
 લી મસ્ત છકલી, મસ્ત થએલી, યૌવન ગર્વ વાળી મસ્ત;

ધોંસો.

બચન અમૃત સમ ભાવન હેં
મધુરતા શોક શમાવન હેં
વાક પદુતા ચિત રહાવન હેં
પરમપદ દાયક પાવન હેં
મોહકો વેલિ બઢાવન હેં
શ્રેષ્ઠ સખ અંગ સુહાવન હેં
ભમિત ચિત શાન્ત કરાવન હેં
બદનમેં સુરંગ સાવન હેં
સાદીરંગત,

સંગિત સુરંગકો ચિત્રરૂપ હિતકારી
કવિ કોવિદકે ચિત હૃદય બઢાવનહારી
શુભ સંત સાધુ ચિત પ્રચલિત કરનેવારી
કલગાન તાનમેં મનોરમા તે ન્યારી
રનજીત યોદ્ધકો નજર ચુકાવનહારી

૧ વાક પદુતા બોલવામાં કુરળનાર, સંગિત સુરંગ; એવું સંગિત કે જે સંગિતથી ઉત્તમ રંગ પ્રગટ થાય, એ રંગ એવો કે હૃદયમાં અનુહાદ, પ્રેમ વીગરેના રંગને પ્રગટ કરી દે એવું સંગિત સુરંગ; ૩, કવિ, કાવ્ય શાસ્ત્રને બજાનાર, કાવ્ય રચનાર, ૪, કોવિદ, પદિત; ૫ વધારનારી, ૬; ચલિત કરાવનારી, મનની પ્રકૃતિને ફેરવી નાંખનારી. મોહજાળ પાથરનારી; ૭ કલગાનતાન, અધુરમાનતાન કરવામાં કુશળ; ૮ મનોરમાં મનથી પ્રગટ થતી આનંદ પ્રમદ કરનારી મોહની આનંદ પ્રાપ્ત કરનારી મનોરમાંથી પણ ન્યારી; ૯ સુદ્ધ રણમાં જીત મેળવનાર ૧૦, સુદ્ધ કરનાર શુર મર્દ પુરુષો; ૧૧ ચુકાવના;

કેવળ સુખ વિલાસ, રૂપ સૈજ મતવારી
 મૃગમદ સુગંધ કેસર કપુર ચુત પ્યારી
 સખ અંગ અંગ સુગંધ મહક બલિહારી
 અસ પ્રકાર આનંદ કંદ તવં સકલ બદન રસ ખાનીકા
 ઉસી જગા પર, હુવા કિસ્સા બમ્મન મુગલાનીકા (૧૦)
 મુગલાની વાચ.

મંતો નહી ઉપમા કે ચોગ્ય પ્રિય તુમહરે દરસકે અનુરાગી
 ચિત બિલક રહતહે
 આજ તુમ સમિપ લઇ હું બડભાગી.
 ચિત બિલક રહતહે
 નહિ ગુમાન અહો જીવ જન તુમસેં
 તનમન લગની લાગી;

તુમ ચતુર જાને,
 બિરહકી પીર બદન નિરખત લાગી,
 તુમ ચતુર જાનકે,

દોહરો.

માત તાતકી આજ્ઞા મોકો, ઇચ્છા વરકે કાજ
 અબલગિ હુંદ ફિરિ બમુધાપેં, મિલે આપ મહારાજ.
 ઘોંસો,

બરસ સોરહકી મદમાતી
 સહી નહિ જાત મદન કાતી
 રૈન ભર ભર આવત છાતી
 બિરહ બ્યાકુલ રહું દિન રાતી
 અંદ રશિમ લગતી તાતી
 મુ અંદન જાત હે ગાતી

૧ પથારી સૈજ શય્યા; ૨, મૃગમદ કસ્તૂરી; ૩ સુરી-
 ગંધિત દ્રવ; ૪ કેસર, કાશ્મિર; ૫ કપુર, ૬ મહક સુગંધ;

રૈનમેં નિંદ નહિ આતી
નસિબ પર પલપલ પછિતાતી
સાદી રંગત.

યૌ દિવસ અજહુ^૧ લગિ વ્યતિત^૨ લયે સુન પ્યારે
તુમસો લગિ લગની સત્ય કહુ દીલ દારે
તુમ જાનત હો પ્રીય તરુણ તરુણી ગત ન્યારે
સો અબલા નરમ હૃદયકી કૌન ખીયારે
યહુ સખ વીવેક બલ તુમહરે મેં સરદારે
તુમ પર સખ રખિ વિશ્વાસ સુ બચન ઉચારે
મત કરહુ દેર અખ્ય ચલિયે કાર્ય સુધારે
મેં પલા પકરીયે નાહી છાહુ દિલદારે
હોઇ નિંદર અખ્ય ચલો મેરે ઘર તુમ હમસે કીજે નિકા
ઉસી જગાપર, હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા (૧૧)

મુનિ બચન મુગલાની રયાનીકા,
શોમ શાંતકા મન લાયાં

મુઘ બિસર ગયા હેં
સખજ પરી જેસી રયાનીકા કર રહ્યાયા,
મુઘ બિસર ગયા હેં
અગન લાગસેં ઘત પિગલે ત્યો
શોમ શાંત ચિત પિગલાયા
કહુ ઇસ્કે ફંદસે.
અંદાપે સકોર ચિત વત લરમાયા

૧, અજહુલગી, અત્યારજગી; ૨ વ્યતિત, વીતીગ-
યા, ૩, લગની, પ્રેમ, ૪, તરુણ જુવાન, ૫, તરુણી, સ્ત્રી,
૬, નિંદર, અખ્ય થઇને ચાલો;

દાહરા.

મુનહુ ચંદ્રવદનિ મન મોહિનિ તેરે નયન કરાર
ભગિ કરેજે પાર મોઝકો કરી નહિ સકૌં ઉચાર
ધોંસો.

દ્રગનેસે તિવૃખાન છુટે
લાજ મર્યાદ બંધ તુટે
જાત કુલ ભેદ ભરમ તુટે
ખાસ વ્યવહાર દ્રવ્ય ખુટે
માત પિતુ આત સખહિ રૂઠે
જખહી તેરે જોખન છુટે
તરુણ યૌવનકી કલી ચુટે
તેરે બિન સખ રચના છુટે

❀ સાદી રંગત ❀

અખ મેરે નયન બિચ બસ ગઘ છબિ તિહારી,
બહુ જગત શુન્ય સમ દેખત હું મુન પ્યારી;
તેરે મધુર બચન પેં જાઉં સદા બસિહારી;
લાવણ્ય રૂપ ગુન તુઝમેં હેં કુચ્છ ન્યારી,
અખ નહિ રખતામેં માત આત દરકારી,
કહુ છું દિખત હેં યહુ જગ રચના સારી,
અમૃત રસતેં તુઝ વદન અધિક હિતકારી
યહુ નિશ્ચય કર કર કહુ નહિ સકત ઉચારી;
કોલ બચન મયદેત તુઝકો પ્યારી આશક તુમહારા હોચુકા
ઉસિજગોપર—હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા ॥
ઉસિજગોપર ॥ હુવા, (૧૨)

ચહ બિચ બચન બિનોદ પરસ્પર કરકેં નિકા હિય
—પાયે હુલાસ

રહે ચૈનમેં;

વિવિધ રસ ખસ રંગતમે લહે બિલાસ; રહે ચૈનમેં;
ચકવાક સમ પ્રેમ પરસ્પર રહેં નિકટ આનંદ પ્રકાશ;
રસ બિનોદમેં;

કબલુ નહિ બિછુરે, નહિ કબુ રહેં ઉદાસ, રસ બિનોદમેં;
સાખી.

વૃક્ષ સંગ વેલી જ્યૌં ત્રિપટેં, ત્યૌં રહે નિકટ સજેર,
ચંદ સમિપ જ્યૌં ચકોરી ચાહત; ત્યૌં દંપતિ કોઠોર;
ધૌંસો;

લોહ ચુંબક સમ ચિત સરસેં,
યુગલ બિચ ઔર ઢંગ દરસેં,
હૃદયમેં પ્રેમ જાખા બરસેં
ચમક રહિ ચખ ધ્રુતિ ઉપરસેં,
નિરંતર સુમિરન હરિ હરસેં
કરત મુકત શુભ નિજ કરસેં
માત પિતુ ભક્તિ સદા તરસેં
યાદ કબુ આયા અંતરસેં.—

રંગત.

એક દિવસ માતુકે નિકટ ગયા બડ ભાગી,
નિજ પુત્ર દેખકર માતા રોવન ભાગી.
જલ ધાર વહન લગે ભાદો તુલ્ય દુઃખ દાતા
નિશ્વાસ દેતિ મહતારી વૃક્ષ નહિ શાતા,
પુનિ વૃક્ષ તાત જર જરિત ગાત પછિ તાતા
હે પુત્ર પુત્ર કહિ રૂદત ન શોક સમાતા,

ગઠ ગઠિત કંઠ સ્વર, લંગ અંગ લયે તાતા,
મુખ મલાન ધ્યાન નિજ સુત પર પુનિ પછિ તાતા;
અહો પુત્ર હમ વૃદ્ધ અપંગકી દુર્ગતિ હોગી કહાનીકા,
ઉસિ જગોપર-હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા ૧૩

(શોમ શાંન્ત પોતાના મા બાપને કહે છે)

શોમ શાંન્ત કહે' સુન હું માત પિતુ જો તુમ હમયે
- સ્નેહ કરો;

કરો ત્યાગ સકલકો

નિરંતર નયન મધ્ય કાહે નીર ભરો, કરો ત્યાગ સકલકો
લગિ લગની મુગલાની સંગ, નહિ વૃથા હોગિ ઉપચારકરો
નહિ કાર્ય સફલસો.

અર્થે' તુમ શાંન્ત વૃત્તિ સે બિચાર કરો; નહિ કાર્ય સફલસો
સાખી.

નાત જગત કુલ છાંડ ચલ્યો મહે; કીને ન કજી બિચાર,
હોન હારસો ભયો કાર્ય સખ, અખ નાહ' સુધરે સાર,
ધારસો,

નકજી તુમહરે હિત કીન બિચાર
નકજી ચિન્હો તુમરો ઉપકાર,
ભયો મહે' માહ લુખ્ય બુચાર,
ભૂખ પકવિ પાચો નિરધાર,
તુમહરે નૈનામે, ચલિ જલધાર.
ભયો મહે' નિર્દય કઠિન કુઠાર,
ક્ષમહું અપરાધ હમારે સાર,
કપુત પર હોકું આપ ઉદાર,
મુત કજી કપુત હોત કુવિકાર,
કુમાતા કબ હુન હોધ અશાર

જદપિ મહેં બ્રહ્મ લયો ચિત ચાર.
તદપિ શેવા કરી હૈં હિતકાર;
રંગત છોટી.

અસ કહી માતુ પિતુ ચરનન સીશ નરાયો
પિતુ માત હૃદય મેં પુત્ર પ્રેમ છલકાએ;
નિજ હૃદય લગાયે હૃષ્ અખા બરસાયો
નિજ ધરમેં સુત સંગયાવનિ કન્યા લ્યાયો.
સુખ સંપતિ પાકર જગમે સુજસ બઢાયો.
વહ લયો વેદ વિતુ શાસ્ત્ર મધ્ય પદ કહાયો.
આખરમે વૃદ્ધ હૈં બનમે બાસ બસાયો.
તપ અતુલ કીન પુનિ કેવલ પદકો પાયો.
અસબિધ શોમ શાન્તને લેલિયે મનોરાજ રજધાનીકા
ઉસિ જગોપર, હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા; [૧૪]

અહ કિસ્સા કોઉ મુને સુનાવે કહેવે અરૂ આવે દિલસે
કહુ બિચાર કરકે;
ગુનિજન અર્થ સમજતા હેં તનસે, કહુ બિચાર કરે;
જેસે કલિપત બાત નાજની પઠાનકા કિસ્સા મનસે
છન્હે બનાયા,
સોઈ બિધ લિખિ લાવની લેખનસે, છન્હે બનાયા!!!
સાખી.

વામેં નહિ નિવાં સિખી, નહિ સમતા કો ભાગ,
કામી પુરૂષ અનિતાકો વામે, કિયો ચિત્ર અનુરાગ,
ધોસો

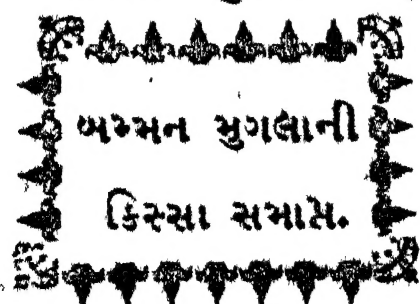
જગત કુલ છાંડ નિકસ જાવે
માતુકિ મીર ન ઉર લ્યાવે

નકલું ચિતમેં વિવેકઆવેં
 પિછેસે આપહિ પછિં તાવેં.
 મિશ્ર બલિકિ પદવિ પાવે.
 નિરંતર નિજ ચિત સકુચાવે.
 સમજકર થહ લાચનિ ગાવેં
 સારકો સાર તત્વ પાવેં

રંગત સિદ્ધિ.

હમ શહર અહમદાવાદ મધ્ય રહતેહે.
 મુનશી કવિ હર્ષદ સુદિર સખ કહતેહે.
 શુચિ સંત પુરુષકો પ્રબોધ હમ લહતેહે
 પુરપાર્ય કાર્ય હિત સુખ દાખ ઉપર સહતેહે
 સજ્જન ગુનિ પંડિત જગત મધ્ય જેતેહે,
 તિનકો હમ ઉતમ ચાતુરિ ફલ દેતેહે.
 ગુનિજન સુજન વો સાર સકલ લેતેહે.
 કવિ હૃદય ચિત્રકો ચિતાર ઉર લહતેહે;

જમો બિયાર ચિતમેં આયા ત્યો લિખા ગયા મન માનીકા
 ઉસી જગોપર—હુવા કિસ્સા બમન મુગલાનીકા,
 ઉસીઁ હુવાઁ— (૧૫)

વાણજ વાંચવા લાયક પુસ્તકો.

વિદ્વાન કવિની કસાયલી કલમથી લખાયેલ

સૂર્યકાન્ત (વેદાન્ત સીધય) કી. ...	...૩. ૨-૪
મહનચંદ્ર અને નવનીલકળા કી ...	...૩. ૧-૮
પરમાર પૃથુસિંહ (મનીમેના) આજીવી ખીજી બા. ૧ ભો. ૧-૨	
પરમાર પૃથુસિંહ (સતી મેના) બામ ૨ ભો. ૩. ૧-૮	
સૌ ભાગ્ય સમીતા ...	...૩. ૦-૧
ધર્મ ગુપ્ત (ભક્તિ રસથી ભરપુર) ...	...૩. ૦-૮
ચંદ્ર ભણી (સંસાર સુધારકસાર) ...	૩. ૦-૮
પ્રેમ—ધેસો આજીવી ખીજી કી. ...	૩. ૦-૫-૦
સુદર—મણી આજીવી ખીજી કી. ...	૩. ૦-૪-૦
મનહર—મોતી ...	૩. ૦-૪-૦
ભાગ્યવાન અભયસિંહ ...	૩. ૦-૪-૦

દરેક પુસ્તકોનું પાલ ખર્ચું છુદું ઉપરના પુસ્તકો ત્રીચેના સરનામાથી રોકડી કીમતે અગર વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે. કોઈ વેલેપારીને સામટાં લેવા હશે તો કીફાયત ભાવે મળશે.

મળવાનું ઠેકાણું.

કેશવલાલ મગનલાલ હુધવાળા

ઠેકાણુપર ભડેરીપોળ સામે—અમદાવાદ
તથા

સા. જેશીંગભાઈ માતીલાલની કંપની

ઠે. રીચીરોડ—અમદાવાદ

તથા.

હીરાચંદ હડીસંઘ

રીચીરોડ - અમદાવાદ

